

Världens matpriser skenar, tack vare Etanolen

När rika länder tankar sina bilar med etanol, blir det mindre mat i fattiga länders magar. Trots att skördarna är rekordstora, rakar priserna på livsmedel i höjden.

Av Lars Gunnar Wolmesjö

<http://www.gp.se/gp/jsp/Crosslink.jsp?d=130&a=390010>

Omedelbara åtgärder måste sättas in för att skydda de fattiga mot stigande matpriser, manade FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO i ett nytt varningsrop i måndags.

Priset på vete har stigit 52 procent på ett år. Ris, sojabönor och oljeväxter noterar också prisrekord. FAO:s samlade prisindex för livsmedel har stigit 40 procent i år mot 9 procent i fjol.

- Och redan det var en oacceptabelt hög takt, sa FAO:s generaldirektör Jacques Diouf vid en presskonferens i måndags.

Världens samlade lager av flera viktiga basvaror har sjunkit i snabb takt. För vete är minskningen 11 procent i år. Tillgången är den lägsta sedan 1980 och motsvarar 12 veckors förbrukning i världen mot i genomsnitt 18 veckor under åren 2000-2005. Och lagren av majs är nere på 8 veckors förbrukning mot tidigare 11 veckor.

Högre priser på grödor fortplantar sig också genom matkedjan så att även kött och mjölk blir dyrare.

Till detta kommer att det höga oljepriset gör det dyrare att driva traktorer och andra jordbruksredskap liksom att transportera maten till lands och sjöss.

För länder med låga inkomster och underskott på mat blir notan för den nödvändiga importen därmed 25 procent högre i år än 2006, enligt FAO.

Det paradoxala - och oroande - är att priserna höjs och lagren minskar samtidigt som världens produktion av spannmål i år ökar med 4,6 procent till en ny rekordnivå, enligt FAO:s prognos.

Och det är en uppgång som väntas fortsätta, då höjda priser ger bönderna drivkrafter att ta mer mark i bruk. EU har till följd av den nya situationen avskaffat sin tidigare regel att 10 procent av arealen ska ligga i träda varje år.

Att lagren ändå sjunker och priserna likafullt stiger förklaras av att konkurrensen om livsmedlen ökat. Det beror delvis på att världens befolkning växer, vilket dock inte är något nytt. Det annorlunda nu är i stället att allt mer spannmål går till uppfödning av boskap och till att driva bilar med etanol.

Den ökade konsumtionen av kött och mjölk är i sin tur en följd av det snabbt ökande välståndet i Kina och andra tidigare extremt fattiga länder. Och att bilindustrin går över från bensin till etanol är en följd av miljö- och klimatproblem. För att få ned halten koldioxid i atmo-sfären är det bättre

att bränna förnyelsebar bioenergi än fossila bränslen.

Men vurmen för etanol ifrågasätts allt mer, då många beräkningar gör gällande att det åtgår nästan lika mycket energi - ibland till och med mer - för att tillverka etanolen som vad den sedan ger tillbaka.

Hur det än förhåller sig med etanolens omdebatterade välsignelse - det är de allra fattigaste som drabbas hårdast av stigande priser på spannmål som vete och majs, vilket FAO framhåller i en färsk rapport.

Kravaller till följd av höjda matpriser har i höst skakat flera västafrikanska länder som Marocko, Mauretanien och Senegal.

De fattiga måste inte bara lägga en större del av sin inkomst på mat - deras dagliga bröd består till största delen just av bröd och annan mat som görs direkt av spannmål.

[Lars Gunnar Wolmesjö](#)

Matkris i 37 länder

Hårdast drabbade är nio länder med "exceptionell brist på mat":

Afrika: Lesotho, Somalia, Swaziland, Zimbabwe - torka är en gemensam nämnare; andra orsaker finns som att hiv/aids slagit hårt.

Asien: Irak - våld och osäkerhet.

Latinamerika: Dominikanska republiken, Jamaica, St. Lucia - drabbade av orkaner.

Europa: Moldavien - torka och brist på utsäde.

Källa: FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO).